

EK:n ehdotukset hallituksen puolivälitarkasteluun

Jyri Häkämies 22.2.2017

EK:n ehdotusten lähtökohdat

- EK:n ehdotukset ovat kustannusneutraaleja eli ne eivät lisää julkisen talouden menoja
- Kasvua voidaan vauhdittaa purkamalla esteitä investointien tieltä
- Kasvua voidaan vauhdittaa panostamalla osaamiseen ja yritysten uudistumiseen
- Työllisyysastetta voidaan nostaa purkamalla kannustinloukut
- Rakenteelliset uudistukset on toteutettava, että valtion talous saadaan tasapainoon

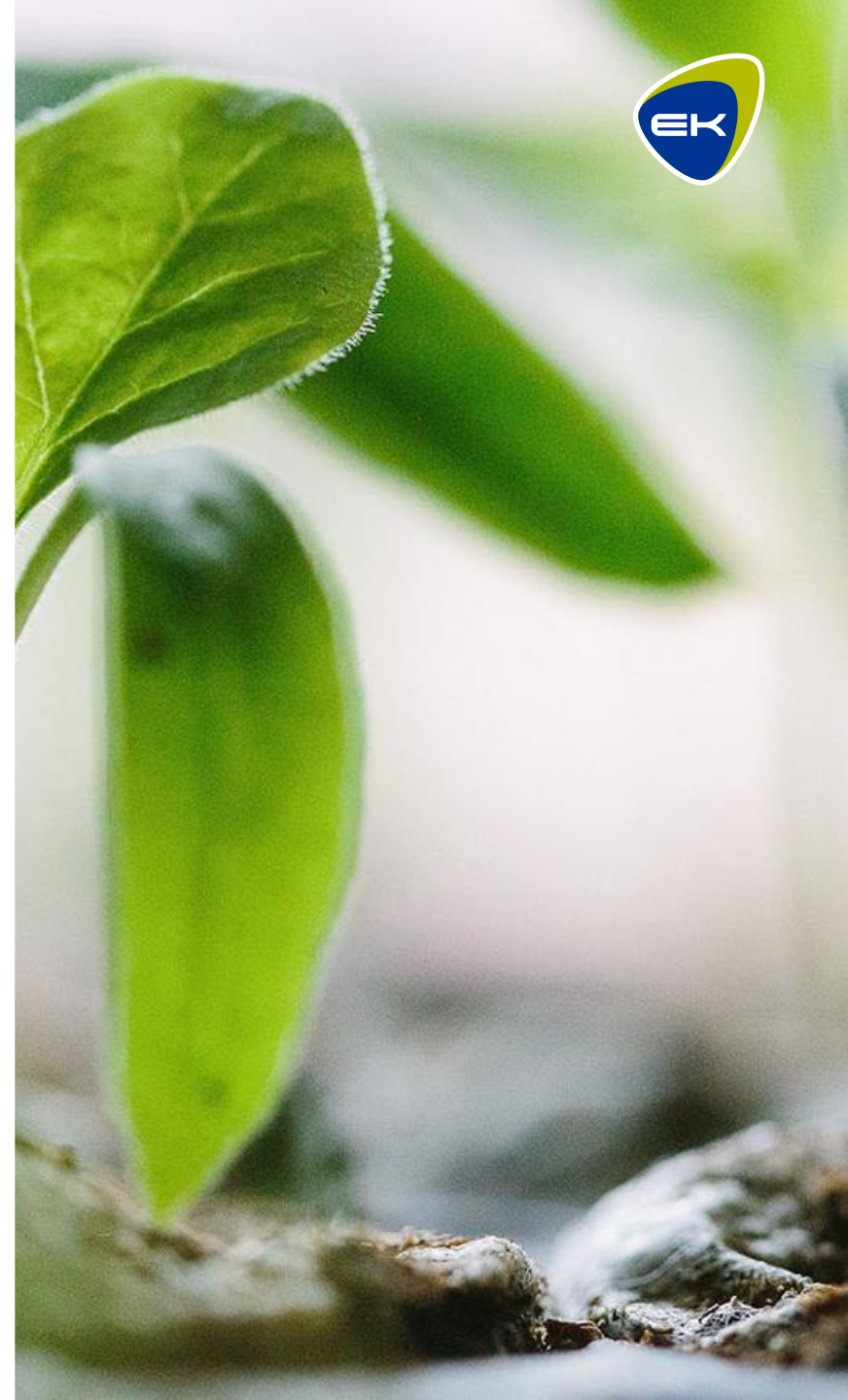
Talouden yleiskuva

Talouden nykytilanne

- Taloudessa loiva suhdannekäännö parempaan, mutta yleiset näkymät vaatimattomat
 - BKT:n kasvuennuste 2017–2019 vain noin 1 % vuodessa (VM:n ennuste)
- Työttömyys taittuu loivaan laskuun – työllisyysastetavoite karkaa
 - Työttömyys vaalikauden lopulla noin 8 %, työllisyysaste korkeintaan 70 % => hallitusohjelman tavoite 72 prosentista äärimmäisen vaativa
- Julkinen velka kasvaa ja alijäämä on sitkeä
 - Julkinen velka v. 2016 lähes 64 % / BKT, ennuste vaalikauden lopulla noin 67 %
 - Alijäämäennuste vaalikauden lopulla noin 2 %/BKT (yli 4 mrd.)
 - Suuri osa suunnitelluista säästöistä jäänyt toteutumatta (kunnat)
- Tehdyt toimet ja kasvun viriäminen eivät riitä
- Kestävyysvaje yhä suuri: sote-menojen hallitsematon kasvu 2020-luvulla merkittävä uhka

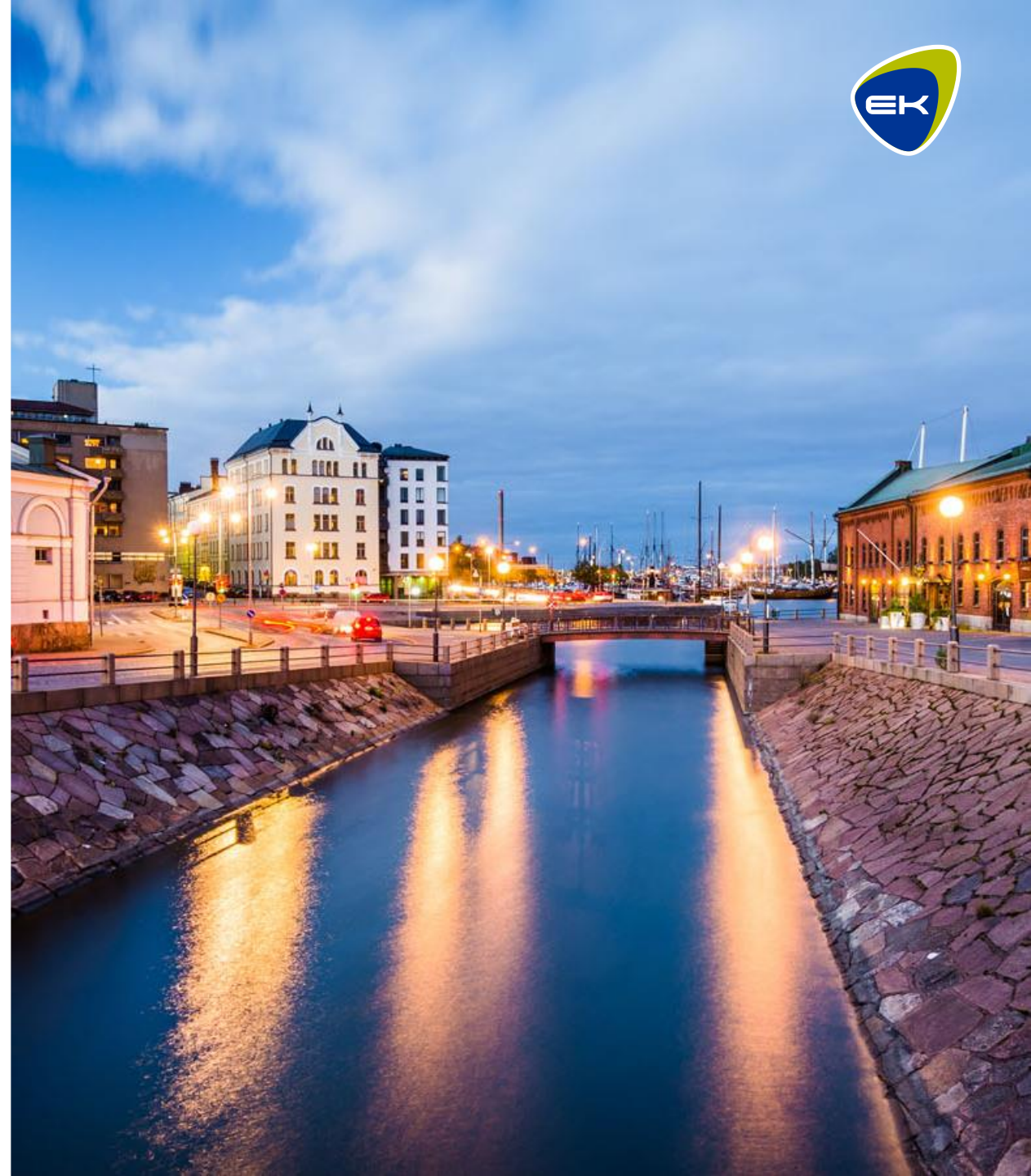
Tavoitetilä v. 2019

- Velkasuhde taittuu laskuun ja alijäämä jää VM:n perusuraa pienemmäksi
- Kokonaisveroaste saatava samanaikaisesti kääntymään alas
- Työllisyysastetavoite (72 %) uhkaa karata, mutta kunnianhimon tasoa ei saa laskea
- Tehtävä ripeästi uudistuksia, jotka kääntävät työllisyyden trendin selvästi ylös v. 2019 mennessä
- Sote-uudistuksen hyödyt ovat alkaneet realisoitua julkisen talouden säästöinä ja hoidon saatavuuden paranemisena
=> Suurin potentiaali vasta 2020-luvulla

EK:n keinot

- Yleinen tiukka menokuri julkisessa taloudessa
- Kunnianhimoiset reformit, joilla nostetaan työllisyysastetta ja alennetaan rakennetyöttömyyttä
 - Kasvua ja työllisyyttä tukevat rakenneuudistukset (perhevapaat, kannustinloukut, ...)
 - Työn ja sen tekijöiden kohtaamisen edistäminen: kaavoitus, asuntorakentaminen
- Kohdennetut kasvupanostukset (T&K)
- Varmistettava uudistusten jatkuminen 2020-luvulla (sote)

EK:n verolinjat puoliväliriiheen julkistetaan maaliskuussa 2017.

Ne tulevat sisältämään mm. seuraavaa:

- Työn verotusta alennettava
- Teollisuuden kustannuksia ei saa lisätä (hallitusohjelman kirjaus)
- Arvonlisäveroa ei saa kiristää
- Osinkoverotusta ei saa nostaa

EK:n ehdotukset sääntelyn sujuvoittamiseksi

Kaavoitus, investointiluvituksen digitalisointi ja kiinteistöjen käyttötarkoitusten muuttaminen

Lähtökohta: miten investoinnit kasvuun?

- 2,9 miljardin euron investoinnit ja 14 000 työpaikkaa pysähdyksissä hitaan kaavoituksen ja lupamenettelyjen takia
- 80 prosenttia yritysjohtajista sanoo, että kaavoituksen ja lupamenettelyjen sujuvoittamista on jatkettava
- Sipilän hallituksen toimenpiteet ja tulokset kaavoituksen nopeuttamisessa ja investointilupien digitalisoinnissa hyvällä alulla, mutta vaatii lisävauhdittamista

Kaavoituksen nykytila

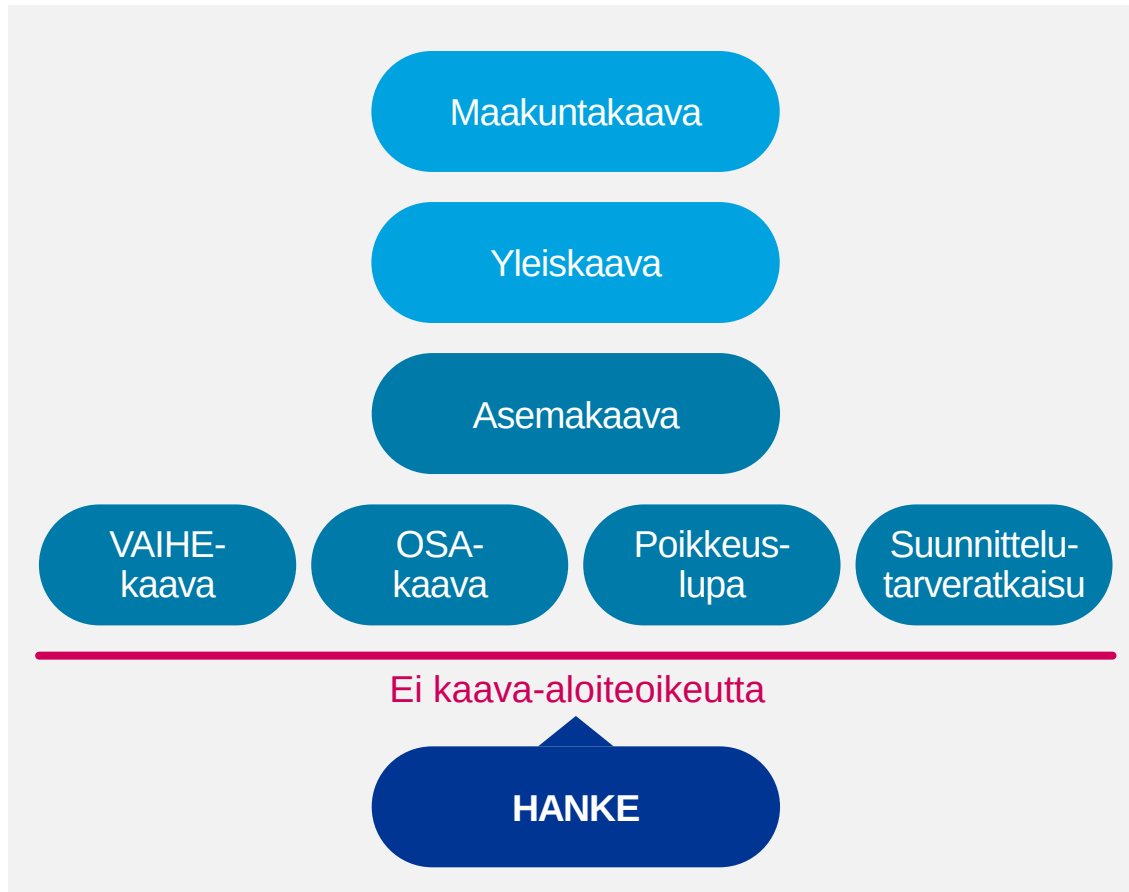
- **Määrä:** kaavoja liikaa, 5 kaavatasoa ja poikkeukset
- **Joustamattomuus:** Jokainen kaava joustamaton. Yritysten hankkeiden toteuttaminen vaatii usein monen kaavan muuttamista
- **Hitaus:** menettelyt monimutkaisia ja hitaita
 - Asemakaavan käsittely valituksineen noin 2 vuotta
- **Kunnan kaavamonopoli:** kaavan saaminen sattumanvaraista riippuen kunnan poliittisesta tilanteesta ja virkamiesten asenneilmapiiristä
- **Laajat valitusoikeudet:** kuka tahansa kuntalainen voi pysäyttää hankkeen vuosiksi, vaikka se ei koske häntä itseään

EK:n ehdotukset kaavoituksen uudistamiseksi

1. Vähennetään kaavojen määrää
 - Yrityksiä koskisi jatkossa sijoittumisen ja muutokset mahdollistava hankekaava. Muuta maankäyttöä varten kunta laatisi yleiskaavan.
2. Annetaan yrityksille hankekaavan vireillepano-oikeus ja oikeus saada kunnasta hankekaavapäätös.
3. Tehdään hankekaavamenettelystä nopea (käsittelyajat ja palvelulupaus).
 - Päätöksenteko kunnan lautakunnassa tai samalla rakennusluvan kanssa
4. Rajataan hankekaavan valitusoikeus asianosaisille
 - Rajanaapureille ja niille asianosaisille, joita hanke tosiasiallisesti koskee

Ehdotus hankekaavasta

Nykytila

Uusi

EK:n ehdotus investointiluvituksen digitalisoimiseksi

1. Hallitus digitalisoi yritysten investointeja koskevat lupapalvelut niin, että yritys saa kaikki tarvitsemansa valtion ja kuntien luvat ja päätökset ns. yhdeltä luukulta.
2. Yhden luukun digitaalisen järjestelmän tulee olla valmiina vuoden 2018 loppuun mennessä. Hallituksen tulee varmistaa puoliväliriihessä hankkeelle riittävät resurssit.
3. Digitalisointi tehdään hyödyntäen uusimpia ICT-ratkaisuja, kuten automaattista tiedon syöttöä ja dynaamisia hakijaa palvelevia sivustorakenteita.

Toimistokiinteistöjen käyttötarkoituksen muuttamista helpotettava

- Pääkaupunkiseudulla noin miljoona neliötä pitkäaikaisesti tyhjää toimistotilaa, joihin ei ole alkuperäistä käyttötarkoitusta vastaavaa kysyntää
- Toimistotiloista, jotka ovat poistuneet toimistokäytöstä, 60% ei palaudu enää toimistokäyttöön (Lähde: kiinteistösijoittajat, rakentajat)
- Kohteet ovat rakennetussa infrassa, hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella ja alueilla, joista voisi muodostua viihtyisiä asuinympäristöjä lähipalveluineen.
- Kaavoittaja ei ymmärrä vaadittujen ratkaisujen kustannusvaikutuksia, laajat selvitysvelvoitteet hidastavat käyttötarkoitusten muutoksia.
- Kaavoittajat ja kaupungit haluavat myös ohjata markkinoita. Kaavoittaja ei halua sallia käyttötarkoituksen muutoksia vedoten aluesuunnitteluun, jossa alueelle on suunniteltu lähinnä työpaikkoja.

EK:n ehdotus tyhjien toimistotilojen käyttötarkoituksen muuttamiseksi

Maankäyttö- ja rakennuslaissa tulisi säätää seuraavista asioista:

1. Kaavapäätökset tulee tarkastaa määräajoin ja samalla sallia tarvittavat käyttötarkoituksen muutokset rakennuskannassa
2. Kiinteistönomistajalla tulee olla kaava-aloiteoikeus, joka kattaa myös käyttötarkoituksen muutokset erityisesti silloin, kun kiinteistöjen vajaakäyttötilanne on pysyväluonteinen
3. Rakennuslupia ja kaavamenettelylle tulee sopia sitova käsittelyaika, missä ajassa aloite käyttötarkoituksen muuttamiseksi on käsiteltävä ja tarvittavat päätökset tehtävä (1 vuosi)

The background of the slide is a photograph of a business meeting. A woman in a blue shirt is pointing at a laptop screen with a red pen. Another person's hand is visible on the laptop. In the background, another person is holding a clipboard and pen. The scene is brightly lit, suggesting an office or meeting room environment.

EK:n ehdotukset yritysten uudistumisen ja kasvun kiihdyttämiseksi

Kasvu syntyy erilaisten tekijöiden yhteistyöverkostoissa

Yliopistot, tutkimuslaitokset, ammattikorkeakoulut

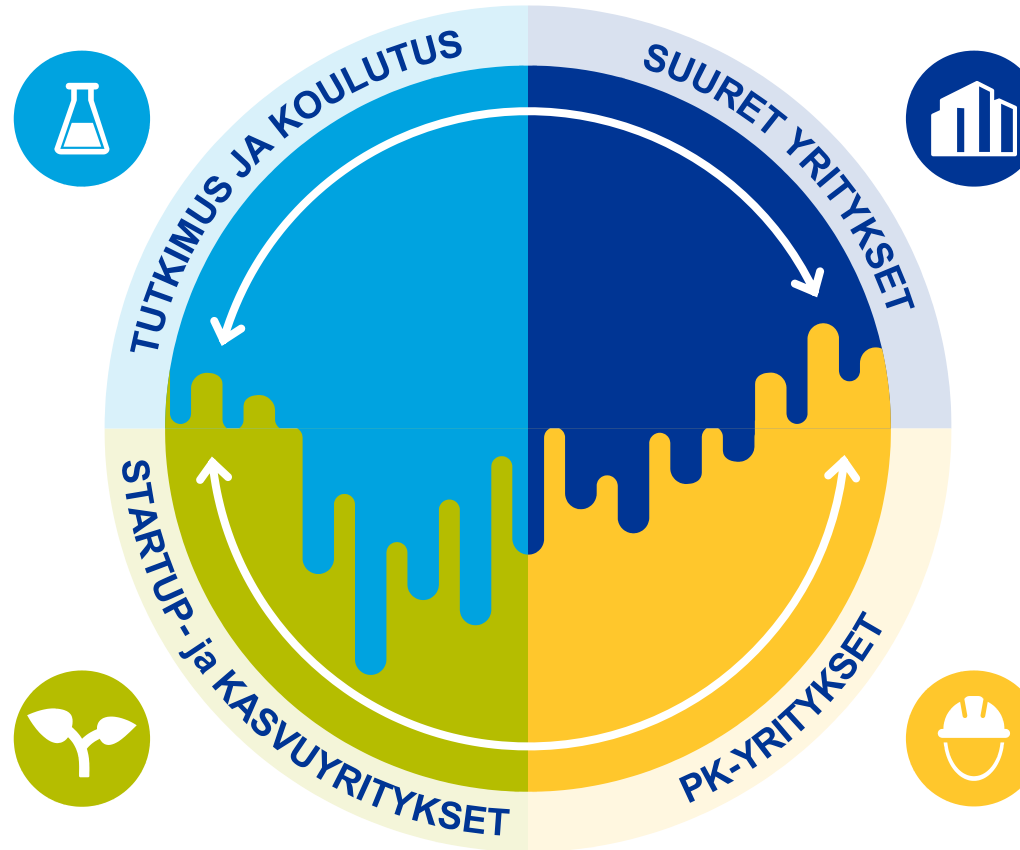
Tutkimus, uutta tietoa ja osaajia

- "Muuta rahoitusta ei saatavilla (96%)"
- "Projektit nopeampia ja laajempia"

Kehittäminen kokeileminen

Rohkeus, ennakkoluulottomuus, riskiottokyky ja digiajattelun airuita

- Kasvun mahdollisuuksia
- "Kyky kerätä pääomasijoituksia paranee"

Suuret yritykset

Tutkimus, näkemys globaalien markkinoiden kehittämisestä ja vientiosaaminen

- Innovaatioympäristön tukipilareita
- "Suuntaavat tutkimusta tärkeisiin sisältöihin"
- Referenssikohteita startup- ja pk-yrityksille

Käytännön toteuttajat

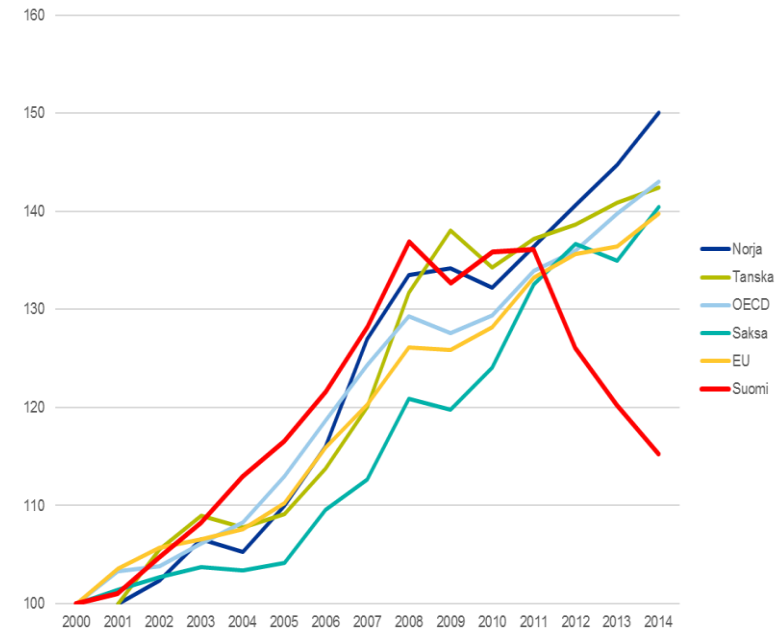
Vaikuttavat positiivisesti myös ohjelmien ulkopuolella oleviin yrityksiin. On tutkittu:

- Liikevaihto kasvoi (+14%)
- Työpaikat lisääntyivät (+20%)
- Vienti kasvoi (1 mrd 2010-2013)

T&k-panostusten nykytilanne Suomessa huolestuttava

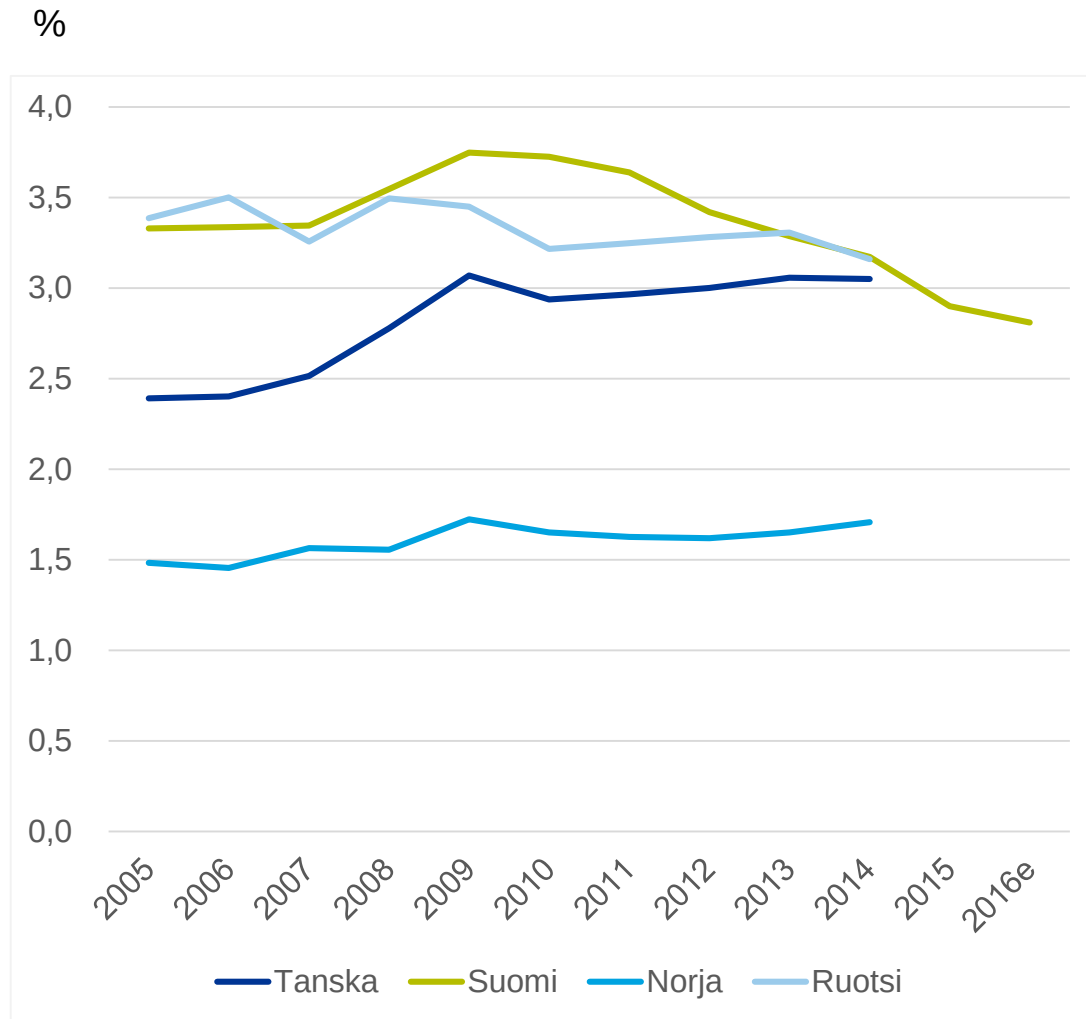
- Julkisilla toimilla voidaan vaikuttaa
- Merkittävä muutos - myös politiikassa
- Riskinä, että syntyy pitkäaikaisia ”kolhuja”

Tutkimus- ja kehittämismenojen reaaliarvon kehitys 2000 –luvulla (yksityinen ja julkinen)

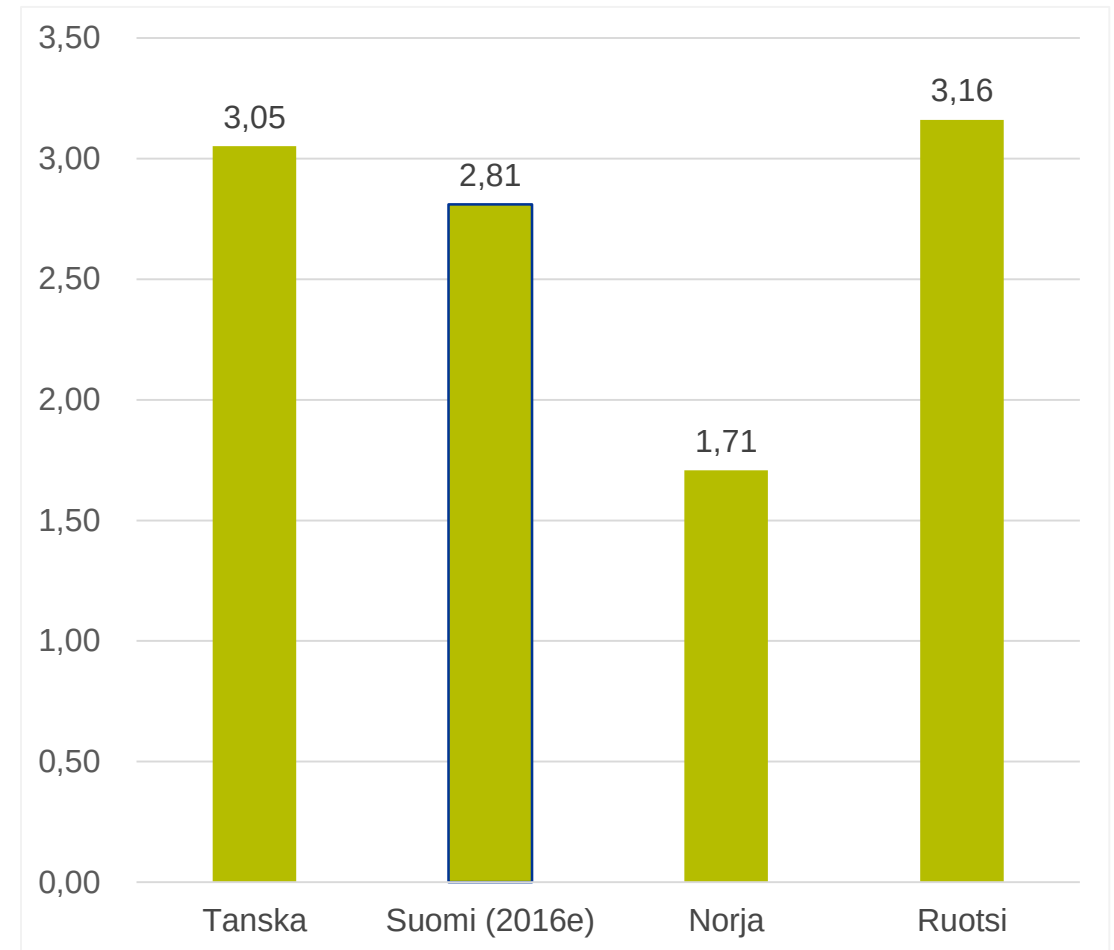

Lähde: OECD MSTI database

Nykytilanne: t&k –investoinnit / BKT

Suomi: 2016e, muut maat 2014

Nykytilanne: suorat tuet 2017

Uudistuminen	Markkinapuute	Kilpailukyky	Muu peruste	Ei tuki
T&k rahoitus yrityksille - 161,5 Me v.2017	Finnveran tappiokorvaus - 64,6 Me v. 2017	Energiaverotuki yrityksille - 218 Me v. 2017	Uusiutuvan energian tuotantotuki (tuulivoiman osalta lakkaava) - 273,4 Me v. 2017 (tuulivoiman osuus 211,4 Me)	T&k-lainat yrityksille - 146,8 Me v. 2017 - v. 2016 käyttämättömästä valtuudesta 50 Me
Cleantech- ja biotalousratkaisujen sekä innovaatioiden kaupallistamisen tukeminen - 43 Me v.2017 - kärkihankerahoitusta 2016-18		Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuki - 43 Me v. 2017	Kauppa-alustuki - 101,4 Me v. 2017	Pääomasijoitus Teollisuussijoitus - 29,5 Me v. 2017
Uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituki - 40 Me v. 2017 - kärkihankerahoitusta 2016-18 (jatko 19-22)		Korko- ja muu tuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille - 40,3 Me v. 2017	Maaseudun yritystuki - 70,5 Me v. 2017 - EAFRD vastinrahaa	Pääomasijoitus Tekes Pääomasijoitus - 20 Me v. 2017
Energiatuki - 35 Me v. 2017		LNG-terminaalien investointituki (lakkaava) - 28,5 Me v. 2017	Palkkatuki yrityksille - 59,1 Me v. 2017	Pääomalaina Finnvera - 5 Me v. 2017
Valtionavustus Finpron toimintaan - 34,1 Me v. 2017		Vientitakuut (toiminta voitollista, 0 Me)	Yrityksen kehittämisavustus ja toimintaympäristön kehittämisavustus - 45,1 Me v. 2017 - EAKR vastinrahaa	Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottaminen - 10 Me v. 2017
Tekesin toimintamenot - 29,1 Me v. 2017 (yritysrahoituksen osuus)		Luottomuotoinen vienninrahoitus (toiminta voitollista, 0 Me)	Yrityksen kehittämisavustus (kansallinen, lakkaava) - 20,1 Me v. 2017 - 5 Me myöntövaltuuden siirto vuodelta 2016	Lainat Suomen Vientiluotto Oy:n jälleenrahoitustoimintaan (lakkaava) - 82,5 Me v. 2017
Valtionavustus yritysten kansainvälistymiseen ja yrittäjyyden edistämiseen - 14,1 Me v. 2017		Laivanrakennuksen innovaatiotuki - yksittäisiä tukipäätöksiä	Starttiraha - 13,6 Me v. 2017	Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan - 0,01 Me v. 2017
Yritysten kehittämispalvelut - 10 Me v. 2017 - EU-rahoitusta lisäksi 19 Me		Varustamoiden ympäristöinvestointituki - yksittäisiä tukipäätöksiä	Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (lakkaava) - 5,3 Me v. 2017	
Materiaalitehokkuuden edistäminen - 0,13 Me v. 2017			Kuljetustuki - 5 Me v. 2017	
Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle - tappiokorvaus, 0 Me			Työllisyysperusteinen investointituki (lakkaava) - 5 Me v. 2017)	
Valtionavustus yksittäisten yritysten hankevalmisteluun Venäjällä (lakannut)			Luotsauksen hintatuki - 4,2 Me v. 2017	
			Öljyjätämaksulla rahoitettava öljyjätehuolto - 1 Me v. 2017	
			Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon - 1 Me v. 2017	
			Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi (lakkaava) - 0,4 Me v. 2017	
			Median innovaatiotuki (lakannut)	
			Tutkimus- ja kehityshankkeiden valmistelu (lakannut)	
			Uusiutuvan sähkön tuotantotuki - uusi tukimuoto käyttöön 2020	

Muu peruste, esimerkiksi

Kauppa-alustuki

- 101,4 Me v. 2017

Maaseudun yritystuki

- 70,5 Me v. 2017
- EAFRD vastinrahaa

Palkkatuki yrityksille

- 59,1 Me v. 2017

Yrityksen kehittämisavustus ja toimintaympäristön kehittämisavustus

- 45,1 Me v. 2017
- EAKR vastinrahaa

Yrityksen kehittämisavustus (kansallinen, lakkaava)

- 20,1 Me v. 2017
- 5 Me myöntövaltuuden siirto vuodelta 2016

EK:n ehdotukset osaamisperusteisen kasvun kiihdyttämiseksi

1. Yritystukijärjestelmän tuettava kasvua, uudistumista ja kansainvälistä kilpailukykyä
2. Lisätään 160–200 miljoonaa yritysten innovaatorahoitukseen vähintään 2020 asti
3. Suunnataan rahoitus verkostomaiseen yritys vetoiseen innovaatio- ja tutkimusyhteistyöhön, esimerkiksi Tekesin ohjelmatoimintaan
4. Lisäpanostus kansalliseen innovaatorahoitukseen rahoitetaan vähentämällä yritystukia
5. Kohdennetaan vähennykset kohdan Muu peruste -yritystukiin, joiden tavoitteena ei ole kasvun ja uudistumisen edistäminen, markkinapuutteen paikkaaminen tai kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen. Jo tehtyjä yritysten investointeja ei saa vaarantaa.
6. Hallituksen on pidettävä kiinni lupauksesta pääomittaa korkeakouluja

EK:n ehdotukset kannustinloukkujen
purkamiseksi

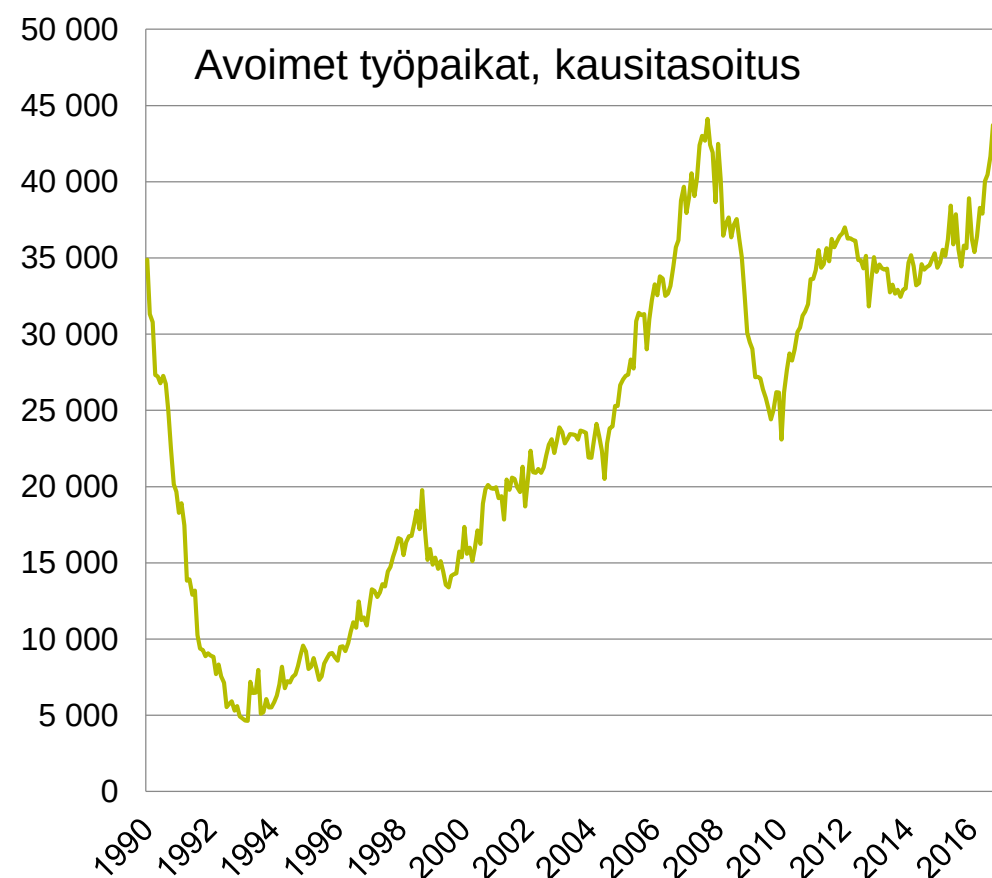
Kannustinloukkuongelma

- Työn vastaanottaminen ei kannata, kun työllistymisen seurauksena eivät käytettävissä olevat tulot kasva
- Lisätyöntekeminen ei kannata, kun kasvava bruttopalkka ei lisää käytettävissä olevia

Ongelman syyt:

- Progressiivinen verotus
- Työtulojen kasvaessa leikkautuvat sosiaalietuudet (erit. asumistuki)
- Tulosidonnaiset päivähoitomaksut
- Kasvukeskusten korkeat asumiskustannukset

Työpaikkoja runsaasti avoinna, vaikka työttömiä työnhakijoita on paljon

Lähde: TEM

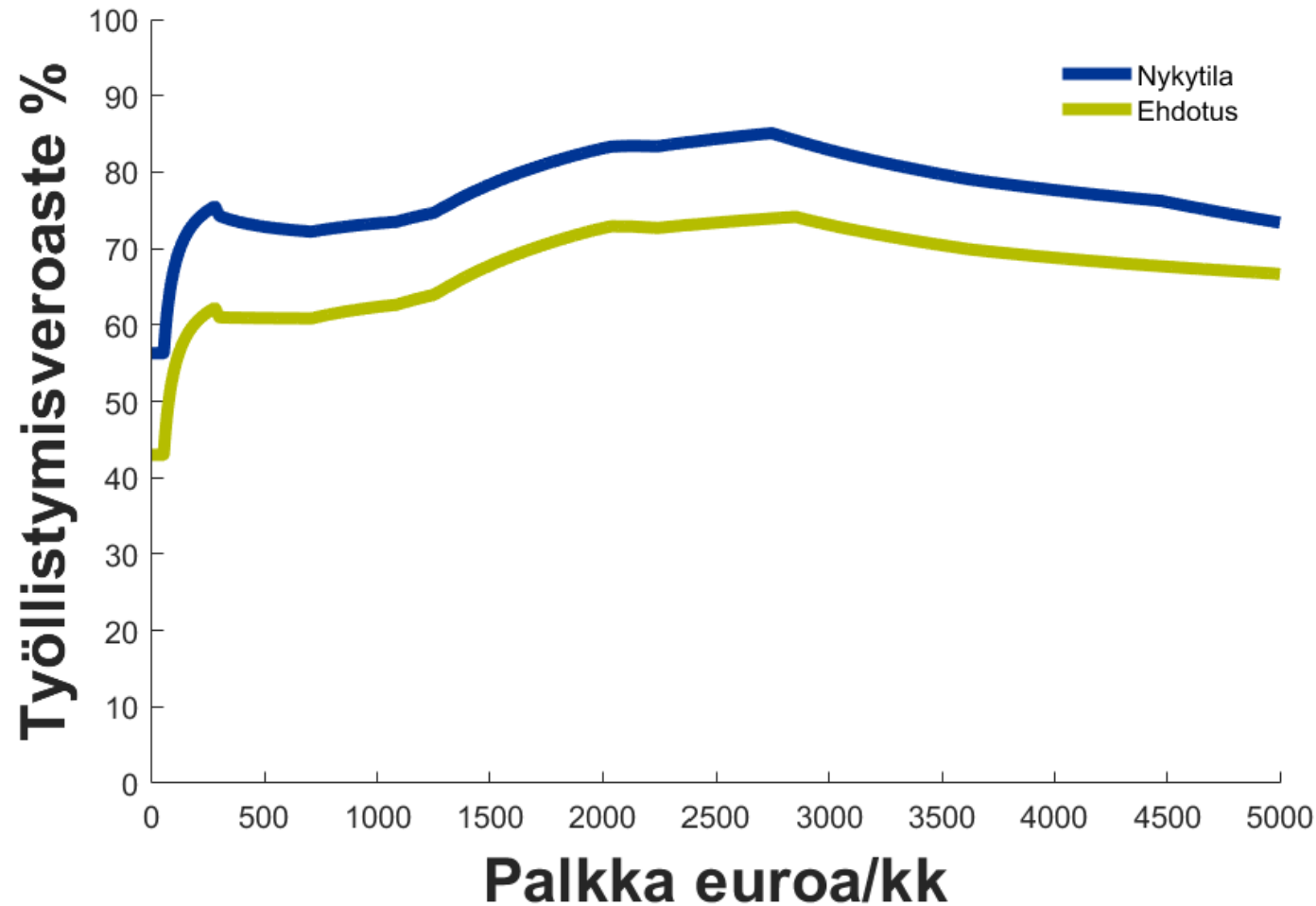
EK:n ehdotukset kannustinloukkujen purkamiseksi

1. Työn verotuksen keventäminen: osana tulonveron kevennystä kohdennetaan veronkevennys työtuloihin korottamalla työtulovähennystä
2. Asumistuki ja toimeentulotuki kannustavammaksi. Uudistetaan asumistukea (-153 m€) ja palautetaan asumiskustannusten omavastuu toimeentulotukeen (-11 m€).
 - Lievennetään työtulojen leikkaavaa vaikutusta
 - Alennetaan tuen tasoa
3. Alennetaan päivähoitomaksuja (+140 m€). Alennetaan maksua kautta linjan, lievennetään tulojen vaikutusta maksun nousuun, alennetaan toisen lapsen maksua
4. Lisää asuntoja, hinnat kohtuullisiksi. Kuntien kaavoitettava riittävästi tonttimaata asuinrakentamiseen; erityisesti seuduilla, joilla tarjolla työpaikkoja.
 - Parannetaan kiinteistörahastojen työeläkeyhtiöiden mahdollisuuksia sijoittaa asuntoihin
5. EK:n perhevapaamalli julkistetaan 28.2.2017

Miten päivähoitomaksujen alennus toteutetaan?

- Alennetaan päivähoitomaksuja kautta linjan niin, että jatkossa korkein perittävä maksu 250 €/kk, kun se nyt on 290 €/kk (+30 m€)
- Lievennetään maksun nousua suhteessa tuloihin (+80m€)
- Alennetaan toisen lapsen maksu enintään 50 prosenttiin ensimmäisen lapsen maksusta, nyt 90 prosenttia (+30m€)
- Lisää menoja yhteensä 140 miljoonaa euroa

Työllistymisestä saa aikaisempaa enemmän käteen

*) 2 huoltajaa + 2 lasta päivähoidossa. Työllistyvää puoliso työmarkkinatuella, toinen osa-aikatyössä (palkka kiinteä 1 250 €/kk)

Työllistyminen kannattaa aiempaa enemmän

Esimerkkiperhe lähtötilanteessa:

- 1 vanhempi työtön ja saa työmarkkinatukea, 1 vanhempi töissä (palkka 2 500 €/kk), 2 päiväkotikäistä lasta kotona

Nykytilanne:

Paljonko perheen nettotulot nousevat nykytilanteessa, jos työtön vanhempi työllistyy (palkka 2000 euroa) ja lapset menevät päiväkotiin?

= 309 euroa /kk

EK:n malli toteutuu:

Paljonko perheen nettotulot nousevat, jos työtön vanhempi työllistyy (palkka 2 000 €/kk) ja lapset menevät päiväkotiin?

= 457 euroa /kk

Työn tekemisen lisääminenkin kannattaa aiempaa paremmin

Esimerkkiperhe lähtötilanteessa:

- 1 vanhempi osa-aikatyössä (palkka 1 000 €/kk) ja saa soviteltua työttömyysetuutta, 1 vanhempi töissä (palkka 2 500 €/kk), 2 lasta päiväkodissa

Nykytilanne:

Paljonko perheen nettotulot nousevat, jos osa-aikatyössä ollut vanhempi työllistyy kokoaikatyöhön (palkka 2000 euroa)?

= 113 euroa / kk

EK:n malli toteutuu:

Paljonko perheen nettotulot nousevat nykytilanteessa, jos osa-aikatyössä ollut vanhempi työllistyy kokoaikatyöhön (palkka 2000 euroa)?

= 261 euroa /kk

Suomi yritysten toimintaympäristönä
muiden Pohjoismaiden tasolle.

